

PARTEA I

Jurisprudența relevantă a instanțelor statelor contractante la Convențiile de la Lugano din 16 septembrie 1988 și din 30 octombrie 2007 privind competența jurisdicțională de drept internațional privat și procedura de recunoaștere și încuviințare a executării silite a hotărârilor judecătorești străine în materie civilă și comercială

§1. Domeniul de aplicare

I. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (1) și alin. (2) pct. 2 și art. 2. Convenția se aplică în materie civilă și comercială, indiferent de natura instanței. Sunt excluse din domeniul de aplicare falimentele, procedurile de lichidare a societăților comerciale insolabile sau a altor persoane juridice, tranzacțiile judiciare, concordatele și procedurile similare. Noțiunea de proceduri similare

(Curtea Supremă a Norvegiei, Hotărârea din 18 ianuarie 1996, Informarea nr. 1996/28, Raportul nr. 1)

*✍ Cristina-Gheorghina NICOARĂ
judecător, Curtea de Apel Alba Iulia*

Circumstanțele de fapt și de drept

Acțiunea a fost formulată de o companie norvegiană care a livrat magneziu și aluminiu, în perioada decembrie 1991 până în iunie 1992, către societatea pârâtă, deținută de o întreprindere de stat italiană, pentru recunoașterea datoriilor de către debitor. Statul italian a plasat întreprinderea de stat și societățile controlate de aceasta sub lichidare forțată și a interzis plata datoriilor. Pârâta a invocat necompetența instanțelor norvegiene.

Soluția Curții Supreme a Norvegiei. Comentariu

Curtea Supremă norvegiană a constatat că, în sensul art. 1 alin. (2) pct. 2 din Convenția de la Lugano, procedurile de lichidare sunt echivalente cu falimentul, tranzacțiile judiciare, concordatele și procedurile similare.

Societatea italiană a acumulat datoriile de peste 5,6 miliarde de dolari și Guvernul italian a hotărât lichidarea sau vinderea societății EFIM – societatea pârâtă – și, în 1995, aceasta a intrat în lichidare. Amânarea legală de plată și interdicția de plată către creditorii nu atrag aplicarea scutirii de la faliment conform art. 1 alin. (2) pct. 2 din Convenția de la Lugano.

Litigiul se referă la creanțe legate de faliment din cauza neachitării numai ca urmare a unui moratoriu impus de dreptul italian și, astfel, părțile nu pot solicita executarea în Norvegia, încalcând moratoriul, ci în Italia.

Convenția de la Lugano face parte din dreptul norvegian și prevederile ei exclud de la aplicare procedurile de faliment, creanțele legate de faliment. Nu există nicio îndoială că

societatea italiană era în faliment, respectiv în procedurile de insolvență și, astfel, sunt excluse aspectele menționate – lipsa aplicabilității Convenției.

2. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1, art. 2 și art. 8. Convenția se aplică în materie civilă și comercială, indiferent de natura instanței. Ea nu se aplică în domeniile fiscal, vamal sau administrativ. Competența în materie de asigurare

(Tribunalul Federal al Elveției, Hotărârea nr. 35 din 20 august 1998, Raportul nr. 2)

✍ **Cristina-Gheorghina NICOARĂ**
judecător, Curtea de Apel Alba Iulia

Circumstanțele de fapt și de drept

Litigiul vizează executarea unui contract de asigurare cu un organism de stat de asigurare a creditului. Acțiunea a fost introdusă împotriva asigurătorului, o entitate publică. În cadrul proiectelor industriale dezvoltate din Paraguay, două societăți italiene au încheiat contracte cu două companii din Paraguay. Finanțarea acestor operațiuni a făcut obiectul a două contracte încheiate cu două bănci din Uniunea Europeană, inclusiv cu reclamanta (Banque Bruxelles Lambert) și diverse instituții din străinătate. Împrumuturile au fost asigurate prin două garanții de securitate, unul prin emiterea a două garanții și al doilea prin Organismul de asigurare a creditului de drept public cu sediul la Roma – SACE. Întrucât nu s-au rambursat împrumuturile, băncile au declanșat proceduri judiciare și împotriva SACE. Pârâta a invocat lipsa competenței teritoriale a instanțelor de la Geneva, întrucât litigiul cu reclamanta, banca elvețiană, nu poate fi asimilat cu materia civilă și comercială. La 14 noiembrie 1997, Tribunalul de Primă Instanță a respins excepția de incompetență *ratione materiae* a Convenției.

Soluția Tribunalului Federal al Elveției. Comentariu

În aplicarea art. 1 din Convenție, simplul fapt că una dintre părți este o autoritate publică nu exclude domeniul de aplicare al Convenției. Decisiv este dacă autoritatea publică în cauză a acționat sau nu în exercitarea puterii publice. Acțiunea a fost introdusă împotriva asigurătorului, o entitate publică. În această privință, Tribunalul a arătat relevanța inexistenței relațiilor de subordonare dintre părți. Deși SACE este un organism de stat italian finanțat de prime de bani și asigurări publice, scopul său este de a promova exporturile și de a-și asuma securitatea tranzacțiilor comerciale cu anumite state. Contractele cu reclamanta au fost similare cu contractele încheiate de asigurători privați și ele nu conțin raporturi de subordonare între părțile contractante. Toate acestea permit includerea polițelor de asigurare contestate în cadrul noțiunii de „materie civilă și comercială” și, astfel, Convenția este aplicabilă litigiului.

SACE, care a încheiat contractul de asigurare în litigiu, nu a acționat în exercitarea atribuțiilor unei autorități publice, ci mai degrabă ca un simplu particular, la egalitate cu un alt cocontractant.

Tribunalul a mai menționat că orice tratat, inclusiv Convenția de la Lugano, trebuie interpretat cu bună-credință, în conformitate cu înțelesul obișnuit al termenilor săi, în contextul lor și în lumina obiectului și a scopului său.

Strânsa dependență a Convenției de la Lugano din 1988 cu Convenția de la Bruxelles din 1968, care a servit ca model, este un element important al contextului, al interpretării care

include, în conformitate cu art. 31, în afară de text, preambulul și anexele sale, orice acord cu privire la tratat care a intervenit între toate părțile UE cu ocazia încheierii acestuia.

În cuprinsul deciziei, Tribunalul Federal a relevat bogata jurisprudență a Curții Europene de Justiție referitoare la noțiunea de materie civilă și comercială din art. 1 din Convenția de la Bruxelles (care este identic cu dispoziția din Convenția de la Lugano), ce ar trebui să fie considerată ca o noțiune autonomă, ce trebuie interpretată prin referire, în primul rând, la obiectivele și sistemele Convenției și, în al doilea rând, la principiile generale care rezultă din toate sistemele drepturilor naționale.

3. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1, art. 2. Domeniu de aplicare. Excluderea în materie de drepturi de proprietate care decurg dintr-o relație matrimonială. Relația cu alte convenții. Convenția de la Bruxelles. Inaplicabilitatea Convenției

(Curtea Supremă a Austriei, Hotărârea din 21 octombrie 1999, Informarea nr. 2000/17, Raportul nr. 3)

*✍ Cristina-Gheorghina NICOARĂ
judecător, Curtea de Apel Alba Iulia*

Circumstanțele de fapt și de drept

Părțile au fost căsătorite și au locuit în Austria, iar prin ordonanța din 15 octombrie 1990 s-a pronunțat divorțul. Prin hotărârea de divorț, părțile au fost de acord că, pentru un împrumut de la o bancă din Salzburg, rambursarea creditului să se realizeze de pârât în calitate de debitor principal, iar reclamanta de garant. Întrucât pârâtul nu a achitat ratele, reclamanta a fost obligată să restituie împrumutul. După divorț, pârâtul s-a mutat în Italia.

Litigiul vizează obligarea pârâtului la plata sumelor acoperite de reclamantă în calitatea ei de garant, în temeiul contractului de credit recunoscut prin hotărârea de divorț. În primă instanță și în apel s-a admis acțiunea, aplicându-se Codul civil austriac.

Soluția Curții Supreme a Austriei. Comentariu

Curtea a reținut că, în temeiul art. 1, Convenția de la Lugano din 1988 și Convenția de la Bruxelles sunt acele convenții general aplicabile în materie civilă și comercială. Potrivit art. 1 alin. (2) pct. 1 din Convenția de la Lugano, sunt excluse din domeniul de aplicare al acesteia regimurile matrimoniale, deci materia de drepturi de proprietate care decurg dintr-o relație matrimonială.

Curtea și-a întemeiat această hotărâre pe două hotărâri ale Curții Europene de Justiție – Hotărârea din 27 martie 1979, *De Cavel*, cauza 143/78, și Hotărârea din 31 martie 1982, *C.H.W./G.J.H.*, cauza 25/81 – care vizau Convenția de la Bruxelles, față de prevederile identice din aceste convenții. Curtea Europeană de Justiție a interpretat noțiunea de „proprietate matrimonială” în sensul art. 1 pct. 2 din Convenția de la Bruxelles, și anume că nu se referă doar la regimurile de proprietate avute în vedere în mod specific și exclusiv de sistemele juridice naționale în cazul căsătoriei, ci vizează orice relație de proprietate care decurge direct din relația matrimonială sau dizolvarea acesteia, care, de asemenea, este exclusă din domeniul de aplicare al Convenției.

4. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (2) pct. 1. Domeniu de aplicare. Excluderea unor aspecte: testamente și succesiuni. Aplicabilitatea Convenției. Art. 6 pct. 4. Pârâțul mai poate fi acționat în judecată în materie contractuală, dacă acțiunea poate fi reunită cu o acțiune privitoare la drepturi reale imobiliare îndreptate împotriva aceluiași pârât, în fața instanței statului contractant în care este situat imobilul

(Curtea Supremă a Norvegiei, Hotărârea din 25 aprilie 2002, Raportul nr. 4)

✍ **Cristina-Gheorghina NICOARĂ**
judecător, Curtea de Apel Alba Iulia

Circumstanțele de fapt și de drept

Litigiul vizează disputa dintre un moștenitor – Mabel Jakobsen – și un alt moștenitor – Bob Nilsen și soția sa, Heide Nilsen – cu privire la efectele unei tranzacții judiciare ce vizează proprietatea imobiliară între administratorul unui bun în faliment care a decedat și unul dintre cei doi moștenitori. Celălalt moștenitor a susținut că drepturile lui au fost încălcate prin tranzacție, întrucât bunul imobil a fost transferat nelegal primului pârât și ulterior soției acestuia și s-a solicitat rambursarea chiriilor legate de bunul imobil.

Soluția Curții Supreme a Norvegiei. Comentariu

Prin hotărâre s-a pus în discuție sintagma „testamente și succesiuni”. Curtea a trebuit să decidă dacă, în temeiul art. 1 alin. (2) pct. 1 din Convenția de la Lugano din 1988, această expresie se referă doar la litigiile privind drepturile de succesiune sau vizează și alte litigii care nu ar fi putut să apară independent de succesiune.

Curtea a statuat că excepția prevăzută în art. 1 se aplică exclusiv litigiilor privitoare la drepturi pure rezultând din succesiuni și că, respectiv, Convenția de la Lugano este aplicabilă.

De asemenea, Curtea a reținut că litigiul s-a soluționat în conformitate cu art. 6 pct. 4, întrucât este posibil pentru moștenitor, care a pretins că drepturile sale ca moștenitor au fost încălcate prin tranzacție, să combine acțiunea sa de rambursare a chiriei aferente acelei proprietăți cu acțiunea privind proprietatea bunului imobil. Curtea a observat că nu exista un contract între soția moștenitorului și persoana decedată, proprietatea imobiliară fiindu-i transferată de soțul său, fără vreo compensație. Soțul moștenitor a dobândit bunul imobil prin contract de la persoana decedată. Instanțele statului contractant în care se află proprietatea imobiliară au competență exclusivă.

5. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (1). Convenția nu se aplică, îndeosebi, în materie fiscală, vamală sau administrativă

(Informarea nr. 2002/33, Raportul nr. 5)

✍ **Nicolae DURBACĂ**
judecător, Curtea de Apel Alba Iulia

Circumstanțele de fapt și de drept

Litigiul vizează validitatea și executarea unei garanții acordate de o unitate administrativ-teritorială din Franța împrumutului contractat de o societate franceză (X) de la o altă societate franceză (Y). Ulterior, compania Y a fost înlocuită de o companie luxemburgheză (Z).

Circumstanțele relatate în raport sunt neclare. Raportul arată că litigiul originar se purta în fața unei instanțe elvețiene, deși nu rezultă că vreuna dintre părți avea sediul în Elveția sau că ar exista alte circumstanțe care să fi atras competența instanțelor elvețiene.

Nu este indicat nici obiectul litigiului supus jurisdicției elvețiene, raportul fiind lacunar, ceea ce face imposibil un comentariu aplicat asupra speței. Ceea ce putem face este un comentariu bazat pe speculații proprii asupra unei presupuse ipoteze. Această ipoteză ar fi că municipalitatea a opus creditorului luxemburghez nulitatea garanției și a refuzat executarea obligației asumate de primar, în baza unui mandat dat consiliului local. Rămâne însă nelămurită chestiunea sesizării instanței elvețiene.

Soluția instanțelor. Comentariu

În verificarea cererii creditorului de obligare a garantului la executarea obligației a cărei executare a garantat-o, instanța elvețiană a constatat că, față de apărarea municipalității garante vizând neasumarea validă a obligației de garanție, se impune sesizarea instanței administrative franceze, singura competentă să se pronunțe asupra aspectelor de drept administrativ.

Creditorul a sesizat tribunalul administrativ francez cu o solicitare de verificare a executării mandatului dat de consiliul local primarului la încheierea contractului de garanție.

Tribunalul francez a respins această cerere. Soluția a fost menținută de Consiliul de Stat francez, această instanță confirmând că, în lipsa unor dispoziții contrare ale Convenției de la Lugano, jurisdicția administrativă franceză se poate pronunța asupra unui act de garanție subscris în favoarea unei societăți de drept elvețian, și nu în favoarea unei unități administrative franceze.

În aceste condiții, instanța elvețiană a apreciat că soluția pe care urma să o pronunțe în litigiul vizând executarea garanției atârna întru totul de soluția dată litigiului vizând validitatea actului de garanție, această chestiune litigioasă fiind supusă dreptului administrativ francez.

Instanța elvețiană a constatat că există o împiedicare în aplicarea directă a normelor de drept administrativ francez. Normele de drept administrativ străin nu pot fi aplicate direct, fără a se înfrânge dreptul internațional public.

Instanța elvețiană a ales soluția suspendării judecării până la tranșarea chestiunii vizând încheierea actului de garanție de către jurisdicția franceză competentă.

Concluzia este aceea că aprecierea validității unui act încheiat în exercitarea puterii publice nu ar trebui să fie făcută în niciun fel în lumina prevederilor Convenției de la Lugano, față de dispozițiile art. 1 alin. (1) din Convenție, care exclude din domeniul ei de aplicare problemele administrative.

6. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (1) și alin. (2) pct. 1 și art. 2. Convenția nu se aplică, îndeosebi, în materie fiscală, vamală sau administrativă. Sunt excluse din sfera de aplicare starea și capacitatea persoanelor fizice, regimurile matrimoniale, testamentele și succesiunile

(Informarea nr. 2002/38, Raportul nr. 5)

*✍ Nicolae DURBACĂ
judecător, Curtea de Apel Alba Iulia*

Circumstanțele de fapt și de drept

Reclamanta, care are domiciliul în Franța, l-a acționat în judecată pe pârât, fratele său, domiciliat în Elveția, în fața instanței franceze, susținând că a fost prejudiciată prin aplicarea

unor taxe penalizatoare asupra succesiunii ca urmare a achitării cu întârziere de către pârât a cotei sale din taxa datorată pentru succesiune.

Soluția instanțelor. Comentariu

Reclamanta s-a adresat instanței franceze, în considerarea cauzei originare care a generat litigiul, și anume neachitarea unei taxe fiscale aferente unei succesiuni, ceea ce ar face ca prevederile Convenției de la Lugano să nu se aplice, situația fiind una de excepție, potrivit art. 1 alin. (1) și alin. (2) pct. 1 din Convenție.

Prima instanță franceză a declinat competența în temeiul art. 2 din Convenția de la Lugano, care prevede, în esență, că persoanele domiciliile pe teritoriul unui stat contractant vor fi acționate în justiție, oricare ar fi naționalitatea sau cetățenia lor, în fața instanțelor din statul de domiciliul. Nu se indică instanța în favoarea căreia a fost declinată competența, raportul fiind neclar sub acest aspect.

Trebuie subliniat că, în reglementarea art. 1071 din Codul de procedură civilă român, instanța română, atunci când stabilește că nu este competentă nici ea și nici o altă instanță română, respinge cererea ca nefiind de competența jurisdicției române. Instanța română nu poate să își decline competența în favoarea unei instanțe străine.

Revenind la speță, putem presupune că instanța franceză a declinat competența în favoarea unei instanțe elvețiene ca instanță de la domiciliul pârâtului.

Reclamanta a atacat hotărârea de primă instanță și a sesizat curtea de apel asupra greșitei declinări a competenței, susținând că nu a existat temei pentru aplicarea art. 2 din Convenția de la Lugano, al cărei domeniu de aplicare exclude materia fiscală și succesorală.

Interpretarea curții de apel este în sensul stabilirii legii aplicabile prin raportare la natura litigiului imediat, și nu a cauzei mediate care a generat litigiul. Cu alte cuvinte, curtea de apel a arătat clar că natura litigiului dintre reclamantă și pârât este pur civilă și că stabilirea acestei naturi este autonomă față de cauza care ar fi generat prejudiciul reclamantei. Prin urmare, litigiul nu este nici de natură fiscală și nici nu are legătură cu dezbateră succesoră.

Curtea de apel a mai reiterat faptul că, prin hotărârea din cauza 29/76, *LTU/Eurocontrol*, Curtea de Justiție a Comunităților Europene a declarat că noțiunea de „materie civilă și comercială” trebuie evaluată într-un mod autonom, și nu prin referire la un sistem jurisdicțional național.

Concluzia curții de apel a fost că hotărârea de primă instanță este fondată, deoarece demersul judiciar al reclamantei nu are alt scop decât recuperarea unei datorii de la un debitor. Originea acestei datorii nu transformă litigiul într-unul fiscal sau în materia succesiunii în sensul definit de Convenția de la Lugano.

7. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (1) și alin. (2) pct. 2 și art. 2. Convenția se aplică în materie civilă și comercială, indiferent de natura instanței. Sunt excluse din sfera de aplicare falimentele, concordatele și alte proceduri analoge

(Tribunalul Federal al Elveției, Hotărârea din 6 iunie 2003, Informarea nr. 2004/17, Raportul nr. 7)

Circumstanțele de fapt și de drept

Prin hotărârea Tribunalului Federal Elvețian din 6 iunie 2003 (ATF 129 III 683), trebuia să fie recunoscută și executată, în Elveția, o decizie a unei instanțe austriece. Prin hotărârea în cauză fusese soluționată o acțiune revocatorie (pauliană), formulată în cadrul unei proceduri de faliment derulate în Austria.

Soluția Tribunalului Federal al Elveției. Comentariu

Curtea Federală a reamintit jurisprudența sa în sensul că procedurile care își au originea în dreptul de urmărire și de faliment și care, după toate probabilitățile, nu ar fi fost efectuate fără existența unei proceduri speciale prevăzute de lege sunt excluse din domeniul material de aplicare al Convenției de la Lugano. Deoarece scopul urmărit este de a maximiza averea debitorului supus procedurii falimentului, acțiunea revocatorie, ca aceea în speță, este o procedură care se circumscrie sensului definit de Convenție.

Problema care trebuie clarificată este aceea a compatibilității acestui caz cu practica jurisdicțională dezvoltată de Curtea Europeană de Justiție în legătură cu cauzele 220/84, *AS-Autoteile Service/Malhé*, Hotărârea din 4 iulie 1985, 115/88, *Reichert și Kockler/Dresdner Bank* (Reichert I), Hotărârea din 10 ianuarie 1990, și C-261/90, *Reichert și Kockler/Dresdner Bank* (Reichert II), Hotărârea din 26 martie 1992. În cazurile menționate, Curtea a apreciat că, în vederea stabilirii forului competent să soluționeze diverse acțiuni pauliene (dreptul francez în ultimele două cazuri), se vor avea în vedere prevederile Convenției de la Bruxelles.

Curtea a constatat că, în toate cele trei cazuri sus-menționate, acțiunile pauliene intră în domeniul de aplicare al Convenției de la Bruxelles. De asemenea, Curtea a respins, în mod explicit, orice interpretare care să considere acțiunea pauliană ca o acțiune în cadrul procedurii executării silite circumscrise art. 16 pct. 5 din Convenția de la Bruxelles (Reichert II).

Cu toate acestea, se pare că aspectul esențial avut în vedere de Curtea Europeană de Justiție a fost acela că acțiunile pauliene menționate nu au fost legate de o procedură de executare generală și colectivă (faliment), ele fiind formulate în legătură cu o procedură de executare silită specială (sechestrul). Excepția prevăzută de art. 1 alin. (2) pct. 2 din Convenția de la Bruxelles și Convenția de la Lugano nu se referă la proceduri individuale de executare silită, hotărârea în cauză privind o acțiune de readucere în patrimoniul debitoarei în insolvență, în cadrul unei proceduri colective de recuperare a creanțelor, este în concordanță cu jurisprudența Curții Europene de Justiție.

O excludere categorică a procedurilor care își au originea în dreptul de urmărire și de faliment din domeniul de aplicare al Convenției de la Lugano ar fi incompatibilă cu această jurisprudență.

8. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (1) și alin. (2) pct. 4 și art. 2. Convenția nu se aplică arbitrajului

(Curtea Supremă a Spaniei, Hotărârea din 9 octombrie 2003, Informarea nr. 2004/25, Raportul nr. 7)

*✍ Nicolae DURBACĂ
judecător, Curtea de Apel Alba Iulia*

Circumstanțele de fapt și de drept

Compania spaniolă Unión Naval de Levante S.A. (denumită în continuare Unión Naval) și Societatea Panama Bisca Comercial Inc (denumită în continuare Bisca) au prezentat diferendul lor arbitrajului în Elveția.

Soluția Curții Supreme a Spaniei. Comentariu

Judecata arbitrală a fost făcută la Geneva, la 28 februarie 1997, de către un tribunal desemnat de Curtea de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț. Instanța arbitrală a obligat Unión Naval să plătească o anumită sumă de bani către Bisca. În această procedură a fost declarat recurs la Tribunalul Federal Elvețian, care, prin hotărârea din 16 octombrie, a respins recursurile ambelor părți prin care se urmărea anularea hotărârii arbitrale.

La cererea Bisca, Juzgado de Primera Instancia nr. 3 de Madrid a dat exequaturul. Această decizie a fost confirmată de Audiencia Provincial de Madrid, reținându-se că ar trebui să fie urmată procedura prevăzută la art. 32 și art. 37 din Convenția de la Lugano.

Unión Naval a formulat recurs în casație limitat la chestiuni de drept, întemeiat pe încălcarea art. 1 alin. (2) pct. 4 din Convenția de la Lugano, pe art. I și art. III din Convenția de la New York, art. 1 din Convenția între Spania și Elveția din 19 noiembrie 1896 privind recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială în legătură cu art. 55 din Convenția de la Lugano, art. 3 din Convenția menționată, precum și în temeiul art. 24 din Constituția Spaniei privind dreptul la un proces echitabil care să respecte principiul contradictorialității și dreptul la apărare.

Prin hotărârea pronunțată de Tribunal Supremo (Spania) din 9 octombrie 2003 a fost reținută corect incidența art. 1 alin. (2) pct. 4 din Convenția de la Lugano, în sensul exceptării aplicării Convenției în ceea ce privește executarea unei hotărâri arbitrale.

Excluderea arbitrajului din domeniul de aplicare al Convenției de la Lugano și al Convenției de la Bruxelles a pus probleme instanțelor (în acest sens, Hotărârea Curții de Justiție din 25 iulie 1991, cauza C-190/89, *Rich/Società Italiana Impianti*, pct. 50-76; printre multe comentarii, M. AMORES, J. SERRA, în *Revista de la Corte Española de Arbitraje*, 1991, p. 85-93; A. BORRAS, în *Revista Jurídica de Catalunya*, 1992, p. 571-574; G. GAJA, în *Rivista Arbitrato*, 1992, p. 116-121; T. HARTLEY, în *European Law Review*, 1991, p. 529-533; A. HUET, în *International Law Journal*, 1992, p. 488-493; R. MONACO, în *Etudes de droit international en l'honneur de Pierre Lalive*, Basel, 1993, p. 587-594; H. TAGARAS, în *European Law Review*, 1992, p. 668-671; P. VOLKEN, în *Schweizerische Zeitschrift für internationales und europäisches Recht*, 1992, p. 239-240).

Instanța spaniolă a reținut, în acest caz, că doar aspectele legate de aplicarea legii sunt relevante.

Tribunal Supremo face o distincție clară între executarea hotărârii Tribunalului Federal și executarea hotărârii arbitrale.

Potrivit Tribunal Supremo, în legătură cu hotărârea Tribunalului Federal, Convenția de la Lugano ar trebui să se aplice, cu excluderea acordului bilateral între Spania și Elveția, în conformitate cu derogarea expresă făcută la art. 55 a doua liniuță din Convenția de la Lugano. Chestiunea pendinte se încadrează în categoria celor tranșate în Raportul Schlosser (parag. 65 din Raportul privind Convenția de aderare a Danemarcei, a Irlandei și a Regatului Unit la Convenția de la Bruxelles și, în aceeași direcție, parag. 35 din Raportul Evrigenis-Kerameus la Convenția privind aderarea Greciei la Convenția de la Bruxelles). Prin raport s-a opinat că

deciziile instanțelor de stat, prin care se anulează sentința, se acordă sau se refuză exequaturul hotărârii pronunțate în procedura arbitrală, excedează domeniului de aplicare al Convenției.

Tribunal Supremo a reținut și punctele de vedere ale aceluiași Peter Schlosser (în articolul său „Convenția de la Bruxelles din 1968 și arbitrajul”, în *Rivista di diritto internazionale privato e processuale*, 1989, p. 545), potrivit căroră, contrar opiniei exprimate în raportul său, a declarat că Convenția de la Bruxelles ar trebui să se aplice tuturor instanțelor de stat sesizate cu o cerere referitoare la arbitraj. Această opinie trebuie să fie luată în considerare, cu toate că, în circumstanțele concrete ale acestui caz, problema nu este importantă, deoarece hotărârea Tribunalului Federal Elvețian nu a anulat hotărârea arbitrală.

În ceea ce privește legea aplicabilă, Tribunal Supremo a statuat în mod clar că Convenția de la Lugano nu se aplică din cauza faptului că arbitrajul este exclus din domeniul său de aplicare în conformitate cu art. 1 alin. (2) pct. 4. În consecință, executarea hotărârii arbitrale va urma procedura stabilită la art. I și art. III din Convenția de la New York privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine. Prin decizia sa, Tribunal Supremo a apreciat ca irelevantă critica legată de posibila încălcarea a art. 1 și art. 3 din Convenția dintre Elveția și Spania, întrucât Convenția de la New York nu este aplicabilă.

Tribunal Supremo a amintit că, atunci când hotărârea a fost pronunțată de o instanță arbitrală, cererea de executare ar trebui, în toate cazurile, să fie făcută, în conformitate cu art. 955 din Legea spaniolă de procedură civilă de la 1881, la Tribunal Supremo. Cu toate acestea, în conformitate cu convențiile internaționale, cum ar fi Convenția de la Bruxelles, Convenția de la Lugano sau orice alt acord bilateral, a fost posibil să se prezinte cererea la *Juzgado de Primera Instancia*. În conformitate cu art. III din Convenția de la New York, procedura de executare este reglementată de normele de procedură în vigoare în statul în care se solicită executarea. Se poate adăuga că, prin Legea nr. 62/2003 din 30 decembrie 2003, art. 955 a fost modificat și *Juzgado de Primera Instancia* este instanța competentă în ceea ce privește punerea în executare a hotărârii arbitrale și, în general, au fost stabilite condițiile pentru determinarea competenței teritoriale.

9. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Domeniul de aplicare. Neaplicarea Convenției în legătură cu anumite proceduri de faliment. Art. 1 alin. (2)

(Tribunalul Federal al Elveției, Hotărârea din 23 aprilie 2007, Raportul nr. 10)

*✍ Ioana BURDUF
șef serviciu, Ministerul Justiției*

Circumstanțele de fapt și de drept

O societate aeriană a intrat în faliment în Elveția. În cadrul acțiunii principale inițiate în Belgia, părțile la proces și statul belgian au încercat să obțină includerea creanțelor lor pe lista creditorilor din cadrul procedurii de faliment care a fost inițiată și în Elveția. Lista cuprindea evidența obligațiilor și a creanțelor și, implicit, dreptul la un anumit procent din suma obținută prin procedura de faliment. Lichidatorii elvețieni au refuzat să le includă pe lista lor de creditori în temeiul unor criterii de competență teritorială, potrivit căroră legea elvețiană care guvernează procedura se referă numai la creanțele înregistrate în Elveția și pentru că numai lichidatorii erau cei care aveau competența de a decide cine urma să fie înscris pe listă. Această listă nu

ar fi trebuit să cuprindă creanțele creditorilor care făceau obiectul procedurii aflate în curs de soluționare în Belgia. Tribunalul Federal a menținut această hotărâre și a respins apelurile formulate împotriva ei.

Problema ridicată a constat în determinarea dacă procedura deschisă de lichidatorii elvețieni intră în domeniul de aplicare al Convenției de la Lugano din 1988, care, în art. 1 alin. (2) pct. 2, exclude falimentul, concordatul și alte proceduri analoage. Reclamantii belgieni susțineau că, dacă aceste proceduri ar fi incluse în sfera de aplicare a Convenției, lichidatorii elvețieni erau obligați să recunoască creditorii din cadrul procedurii belgiene și să îi includă în lista lor.

Soluția Tribunalului Federal al Elveției. Comentariu

Tribunalul Federal al Elveției (Bundesgericht) a reținut că excluderea se aplică acțiunilor de lichidare care decurg direct din procedura de faliment și care sunt strâns legate de lichidarea activelor sau de reorganizare. Nu sunt excluse celelalte proceduri care nu își au originea sau nu sunt o consecință directă a recuperării creanțelor din cadrul procedurii de faliment și care ar putea fi inițiate în lipsa falimentului.

Tribunalul a examinat interpretarea creditorilor belgieni, și anume dacă prevederile art. 16 pct. 5, care conferă competența exclusivă obligatorie în cadrul procedurilor legate de executarea hotărârilor de către instanțele statului contractant în care a fost sau va fi executată hotărârea, reprezentau o excepție de la art. 1 alin. (2). Tribunalul Federal nu s-a pronunțat, deoarece, conform principiului teritorialității, statul elvețian avea competența jurisdicțională internațională pentru a soluționa procedura care implică lichidatorii. Convenția de la Lugano din 1988 nu conține un temei pentru a diminua competența administrării falimentului din Elveția sau pentru a pune în discuție decizia de reorganizare.

10. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (1). Domeniu de aplicare. Prestația compensatorie. Art. 5 pct. 2. Competența specială de la domiciliul creditorului obligației de întreținere

(Curtea Supremă a Spaniei, Hotărârea din 14 martie 2007, Informarea nr. 2008/25, Raportul nr. 11)

*✍ Violeta Elena PINTE
judecător, Curtea de Apel Iași*

Circumstanțele de fapt și de drept

Tribunalul de Familie (Family Court) din Zürich a hotărât separarea soților F și L. F a avansat cererea de executare a hotărârii anterior menționate în Spania, dar aceasta a fost respinsă de către prima instanță. F a înaintat apel către Curtea Districtuală (District Court) din Barcelona, aceasta autorizând parțial executarea hotărârii instanței elvețiene, doar în ceea ce privește întreținerea lui F.

L a decis să conteste decizia Curții Districtuale, în baza art. 41 din Convenția de la Lugano, prin recurs în casație. Printre altele, acesta a susținut că jurisdicția anterior menționată a încălcat prevederile art. 1 și art. 5 pct. 2 din Convenția de la Lugano. De asemenea, L a susținut că, în acest caz, nu ar fi trebuit aplicate prevederile Convenției de la Lugano, întrucât, inițial, instanța elvețiană a acordat soției o pensie compensatorie (*una pensión compensatoria*), nu întreținerea în sine, iar pensia compensatorie nu se regăsește în sfera de aplicare a Convenției.

De asemenea, apelantul a susținut și faptul că autorizarea executării hotărârii s-ar afla în contradicție cu politicile publice. Notificarea cu privire la judecată a fost realizată în conformitate cu prezumția că partea interesată cunoaște conținutul hotărârii date, datorită „poziției sale judiciare”, având în vedere faptul că hotărârea a fost pronunțată în lipsă. Din această cauză, apelantul a considerat că cele enunțate mai sus sunt contrare dreptului la apărare, garantat și apărât la nivel constituțional.

S-a demonstrat că, în timpul procedurilor desfășurate în Elveția, L nu a fost prezent în cadrul audierilor, în ciuda faptului că i-au fost trimise citații în acest sens, el nemotivându-și ulterior absența. Conform legislației elvețiene, citația este presupusă a fi eficientă dacă notificarea este împiedicată din vina persoanei citate, în acest caz citarea lui L fiind considerată eficientă. Mai mult, L a atestat printr-o chitanță primirea documentelor de judecată, nefiind mai apoi prezent la proces, retrăgându-se din Registrul Consular de Evidență și înregistrându-și rezidența în Barcelona.

Soluția Curții Supreme a Spaniei. Comentariu

Curtea Supremă a trebuit să determine aplicabilitatea sau inaplicabilitatea Convenției de la Lugano în acest caz. Pe parcursul acestei analize, trimiterea la jurisprudența Curții Europene de Justiție privind Convenția de la Bruxelles a fost esențială, având în vedere faptul că aceasta a impus o interpretare restrictivă în privința cazurilor care nu sunt incluse în sfera de aplicare a Convenției.

Astfel, Curtea Supremă a decis că, în acest caz, hotărârea de plată a sumei specificate reprezentând întreținerea se află în sfera de aplicare a Convenției de la Lugano, fiind irelevant dacă instanța a „ordonat” plata întreținerii sau plata unei pensii compensatorii. Recursul în casație a fost respins.

Astfel, conform Curții Supreme a Spaniei, problema de drept ar consta în a analiza dacă acțiunea autorităților judiciare elvețiene bazată pe prezumția legală a citației a îndeplinit sau nu cerințele pentru politicile publice. În acest sens, Curtea Supremă a făcut numeroase referiri la jurisprudența Curții Europene de Justiție. Însă, definirea conținutului politicilor publice ale unui stat contractant și, cu atât mai mult, verificarea limitelor în care instanțele de judecată din fiecare stat contractant pot realiza un recurs pentru refuzul recunoașterii unei hotărâri care emană de la o instanță de judecată din alt stat nu intră în atribuțiile Curții Europene de Justiție. În consecință, conceptele care se regăsesc în conținutul politicilor publice au un caracter strict național și este necesar ca acestea să fie aplicate, în mod excepțional, numai în cazuri excepționale. De asemenea, Curtea Europeană de Justiție a specificat că recursul la clauza referitoare la politicile publice a Convenției de la Lugano poate fi realizat doar atunci când recunoașterea sau executarea hotărârii în cauză ar încălca, în mod inacceptabil, ordinea legală din statul respectiv.

În concluzie, Curtea Supremă a stabilit că politicile publice în Spania trebuie să fie identificate cu drepturile și garanțiile cuprinse în art. 24 din Constituția spaniolă. Dreptul la protecție judiciară are relevanță constituțională, neafectând dreptul la apărare sau la apel (/recurs), atunci când lipsa posibilității de apărare devine reală și efectivă, nu doar nominală și formală. Astfel, protecția constituțională este exclusă în cazul pierderii cauzate de pasivitatea, neglijența sau lipsa de interes a părții. Curtea Supremă a considerat că, în acest caz, aplicarea prevederilor art. 27 pct. 1 din Convenția de la Lugano nu este fundamentată, iar recursul în casație a fost respins.

11. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (1). Domeniu de aplicare. Natura civilă a unei hotărâri pronunțate de o instanță penală
(Tribunalul Federal al Elveției, Hotărârea din 15 mai 2009, Informarea nr. 2009/31, Raportul nr. 12)

✍ **Violeta Elena PINTE**
judecător, Curtea de Apel Iași

Circumstanțele de fapt și de drept

În cadrul vânzării unei companii deținute indirect de către o companie-mamă spaniolă, un om de afaceri independent (denumit în continuare A), de cetățenie engleză, dar care își avea reședința în Geneva, a fost vizat de o procedură de anchetă realizată de către Înalta Curte Națională din Madrid (Audiencia Nacional de Madrid). În consecință, Curtea a stabilit că A, ca participant care realizează profit în cadrul operațiunii, este obligat să plătească suma de 13 milioane de dolari, cu precizarea că acesta a fost achitat de acuzațiile care i-au fost inițial aduse. Mai apoi, compania, în favoarea căreia a fost dată decizia de către instanța din Spania, a adresat o cerere jurisdicției elvețiene competente, pentru realizarea unui ordin cu caracter executoriu. Împotriva acestui ordin A a formulat apel, în baza faptului că obligația care i-ar fi revenit acestuia în urma deciziei luate de jurisdicția elvețiană nu ar fi una de natură civilă.

Soluția Tribunalului Federal al Elveției. Comentariu

În acest caz, se pune problema stabilirii dacă sentința dată de o jurisdicție de drept penal poate fi considerată ca fiind de natură civilă sau comercială, avându-se în vedere art. 1 din Convenția de la Lugano.

Așadar, Tribunalul Federal al Elveției a decis că prevederile Convenției de la Lugano se aplică litigiilor de natură civilă sau comercială, indiferent de natura jurisdicțiilor în cadrul cărora acestea sunt judecate, stabilindu-se astfel că decizia dată de o instanță de drept penal poate avea natură civilă. Mai mult, în acest sens, Curtea a menționat faptul că jurisdicția spaniolă l-a considerat pe A, în mod expres, în cadrul deciziei date, drept persoană fizică cu capacitate deplină de exercițiu. De asemenea, renunțarea la acuzațiile inițiale aduse împotriva lui A nu reprezintă un obstacol în vederea aplicării sancțiunilor civile. În urma revizuirii Convenției de la Lugano, conținutul art. 1 nu a fost modificat, prevederile acestuia aplicându-se și în cazul hotărârii citate.

12. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (1). Domeniu de aplicare. Materii excluse. Falimentul
(Curtea de Casație a Franței, Hotărârea din 18 decembrie 2007, Informarea nr. 2009/40, Raportul nr. 12)

✍ **Violeta Elena PINTE**
judecător, Curtea de Apel Iași

Circumstanțele de fapt și de drept

În Geneva, o companie a închiriat anumite spații comerciale unei persoane fizice care își avea domiciliul în Franța. Locatarul a fost declarat falimentar de către o jurisdicție elvețiană,

sumele datorate locatorului fiind incluse în procedura de faliment. Mai apoi, după finalizarea procedurii de faliment, locatorul a formulat o acțiune împotriva locatarului, pentru a obține sumele datorate, în fața jurisdicției franceze în competența căreia se află zona în care acesta locuia. Cu toate acestea, locatarul a susținut că litigiul nu este de competența jurisdicției respective, deoarece se situează în afara sferei de aplicare a Convenției de la Lugano (art. 1), opinie împărtășită și de curtea de apel căreia i s-a cerut să examineze cazul. În acest sens, curtea anterior menționată a decis că acestui caz îi este aplicabilă procedura specială stabilită de Legea federală elvețiană din 11 aprilie 1889 și că se află în competența Oficiului de colectarea a datoriilor (*Office des poursuites*).

Soluția Curții de Casație a Franței. Comentariu

Problema de drept este reprezentată în acest caz de stabilirea aplicabilității sau a inaplicabilității Convenției de la Lugano în ceea ce privește procedura de faliment în sens restrâns și acțiunile care se află în legătura indirectă cu aceasta.

În acest sens, Curtea de Casație a Franței (Cour de Cassation) a casat hotărârea curții de apel și a decis că în acest caz este aplicabilă Convenția de la Lugano, deoarece acțiunea creditorului formulată cu scopul de a obține sumele datorate de către debitorul falimentar, considerate parte a cheltuielilor procedurii de faliment, nu este cauzată și nici nu se află în legătură directă cu falimentul debitorului. Aceasta a fost și interpretarea oferită de Curtea Europeană de Justiție, realizându-se astfel o distincție între procedurile care țin de faliment în sens restrâns și acțiunile care sunt corelate indirect cu acestea. În cadrul revizuirii Convenției de la Lugano nu a fost modificat conținutul art. 1, soluția rămânând astfel neschimbată.

În concluzie, prin realizarea acestei distincții, competența judiciară este astfel extinsă la un număr mai mare de jurisdicții, dar trebuie menționat că întrunirea simultană a celor două condiții pentru stabilirea inaplicabilității Convenției de la Lugano, în cazul unei acțiuni ce ține de o procedură de faliment, ar fi dificil de realizat, aceste acțiuni aflându-se deseori într-o relație de interdependență una față de cealaltă.

13. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 1 alin. (1). Domeniu de aplicare. Materii excluse. Succesiuni

(Tribunalul Federal al Elveției, Hotărârea din 18 decembrie 2008, Informarea nr. 2009/30, Raportul nr. 12)

*✍ Violeta Elena PINTE
judecător, Curtea de Apel Iași*

Circumstanțele de fapt și de drept

Reclamantul, având domiciliul în Pakistan, a intentat un proces împotriva unei bănci elvețiene, solicitând informații cu privire la contul bancar deschis de către tatăl său decedat. Solicitarea a fost bazată pe faptul că reclamantul era un moștenitor al clientului decedat al băncii respective, însă banca a refuzat să divulge informațiile cerute, atât timp cât ceilalți moștenitori, cu care reclamantul se afla în conflict, nu își exprimau acordul.

Soluția Tribunalului Federal al Elveției. Comentariu

Tribunalul Federal al Elveției (Bundesgericht) a trebuit să stabilească dacă procedurile menționate făceau obiectul art. 1 alin. (2) din Convenția de la Lugano privind „testamentul și succesiunea”.

Conform instanței, drepturile împotriva terților, dobândite de moștenitor *mortis causa*, se regăsesc în sfera de aplicare a Convenției de la Lugano dacă acestea au făcut parte din proprietatea defunctului la momentul decesului său. În cazul menționat, existența și conținutul drepturilor respective nu au fost guvernate de legea aplicabilă succesiunii. Stabilirea existenței dreptului la informare trebuie realizată în concordanță cu legea aplicabilă relațiilor contractuale dintre bancă și decedat, ajungându-se astfel la concluzia conform căreia obiectul litigiului nu se află în legătură cu materia „testamentului și a succesiunii”. Stabilirea existenței calității de moștenitor a reclamantului a reprezentat, *in casu*, doar o întrebare preliminară, Tribunalul susținând că moștenitorul ar avea un drept adițional la informare împotriva băncii, conform legii succesiunii, aceasta neaflându-se în sfera de aplicare a Convenției de la Lugano. Este însă esențial de subliniat că faptul menționat anterior nu ar afecta aplicabilitatea prevederilor Convenției la respectiva cerere contractuală.

O altă problemă, corelată cu prevederile art. 2 din Convenția de la Lugano, a fost ridicată în legătură cu faptul că numai pârâtul, nu și reclamantul, își avea domiciliul stabilit pe teritoriul Elveției. De asemenea, pârâtul a făcut uz de posibilitatea includerii rudelor reclamantului în cadrul procedurilor prin intervenția unui terț, lăsând astfel și continuarea respectivelor proceduri terților care își aveau domiciliul în Pakistan. Așadar, Tribunalul Federal al Elveției a ajuns la concluzia că prevederile art. 2 din Convenția de la Lugano sunt aplicabile, fiind stabilit anterior în jurisprudența Curții Europene de Justiție (raportat la Convenția de la Bruxelles) că este necesar doar ca pârâtul să aibă domiciliul pe teritoriul unui stat contractual, atunci când este implicat și un element internațional.

§2. Competența judiciară

2.1. Dispoziții generale

14. A se vedea *supra*, nr. 2, Tribunalul Federal al Elveției, Hotărârea nr. 35 din 20 august 1998, Raportul nr. 2.

15. A se vedea *supra*, nr. 3, Curtea Supremă a Austriei, Hotărârea din 21 octombrie 1999, Informarea nr. 2000/17, Raportul nr. 3.

16. Convenția de la Lugano din 16 septembrie 1988 cu privire la competența judiciară și la executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Art. 2 și art. 6. Competența judiciară

(Camera Lorzilor, Hotărârea din 12 octombrie 2000, Raportul nr. 4)

✍ **Loredana ALBESCU**
judecător, Curtea de Apel Bacău

Circumstanțele de fapt și de drept

În cauza *Canada Trust Co și alții v. Stolzenberg și alții* (nr. 211), Camera Lorzilor a avut de analizat următoarea chestiune, și anume dacă instanța de judecată trebuie să își verifice